

Zöld-e a gáz és a nukleáris energia?

Február 2-án fogadta el az Európai Bizottság a sok vitát megért, úgynevezett taxonómiarendelet kiegészítő jogi aktusának tervezetét. A dokumentum azokat a gazdasági tevékenységi köröket sorolja fel, amelyek a zöld átállás jegyében a fenntarthatóságot szolgálónak minősülnek. A vita jelenlegi állása szerint a Magyarországot is magáénak tudó, Franciaország által vezetett országcsoport áll nyerésre, ám könnyen lehet, hogy a küzdelemnek még nincs vége.

2020. július 12-én lépett hatályba az úgynevezett taxonómiarendelet,¹ amely felhatalmazta az Európai Bizottságot, hogy a zöld átállás jegyében kiegészítő jogi aktus keretében felsorolásszerűen határozza meg azon energiaforrásokkal kapcsolatos tevékenységek listáját, amelyeket fenntarthatónak és ily módon támogatandónak minősítenek. A fenntarthatóvá válás szempontjából fontos, hogy az adott konkrét gazdasági vagy befektetési tevékenység a rendeletben kiemelt hat célkitűzés valamelyikét szolgálja, így az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való átállás, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása mint célkitűzés szolgálatában kell állnia.

A rendelet által adott felhatalmazás jegyében a Bizottság több mint egyéves előkészítő munkával próbálta pontosan meghatározni, hogy mely energiaforrások, illetve az ezekkel kapcsolatos gazdasági tevékenységek minősülhetnek fenntarthatónak. A munka eredményeként 2021 decemberére elkészültek az első tervezetek, amelyek a fenntarthatónak minősített tevékenységeket és energiákat tartalmazták.

A lista tartalma az első perctől kezdve súlyos vitákat robbantott ki. Franciaország és Németország kezdettől fogva más álláspontot vallott a nukleáris energia fenntarthatósága tekintetében. A németek élesen elutasították annak lehetőségét, hogy a jövőben újabb atomerőművek épüljenek, sőt, ezek még a zöld átállás jegyében fenntarthatónak minősüljenek. Velük szemben a franciák nemcsak meg voltak győződve a nukleáris energia fenntarthatóságáról, de

¹ Európai Bizottság: *Sustainable Finance Taxonomy–Regulation (EU) 2020/852* (2020. július 12.).

ambiciózus befektetési programot is bejelentettek,² amellyel tovább kívánták bővíteni országuk nukleáris kapacitását.

A viták során gyorsan megszerveződött a két tábor³ is. Az egyiket, a nukleáris energia oldalán álló országok csoportját Franciaország vezetésével többek között Lengyelország és Magyarország alkotta, míg az ellenzék táborát Németország vezetésével elsősorban Ausztria és az észak-európai országok jelentették, valamint Luxemburg. Az éleződő konfliktus fokozott óvatosságra intette az Európai Bizottságot is. Így aztán – meglehetősen szokatlan módon –, talán abban bízva, hogy az országok vezetői a szilveszteri hangulatban engedékenyebbek lesznek a javaslat iránt, a tavalyi év utolsó napjának délutánján küldte ki a tagállamoknak végső tervezetét.

Ha az volt a szándék, hogy az időzítéssel elejét vegyék a további keserű vitáknak, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy a Bizottság ezen vágya nem teljesült. A véglegesnek szánt tervezet nemcsak a nukleáris energiával, de a gázzal kapcsolatos beruházásoknál is ideiglenes mentességet kíván adni, és fenntarthatónak minősíteni az ilyen típusú beruházásokat. A szilveszteri lista így már nem csupán a tagállamok, de egyes politikai pártok kritikáját is kiváltotta. Az Európai Parlamentben működő Zöldek frakciója már az új év első napján jelezte,⁴ hogy számára elfogadhatatlan a Bizottság legújabb javaslata, és ragaszkodik hozzá, hogy a gázzal és a nukleáris energiával kapcsolatos beruházási tevékenységek kerüljenek le a fenntartható tevékenységek listájáról.

Az új tervezettel kapcsolatos tárgyalások során azonban a gáz hasznosításának kérdése új törésvonalakat okozott a nukleáris energiát és a gázt elutasító országok csoportján belül. Míg a táborban abban mindenki egyetértett, hogy a nukleáris energia nem környezetbarát, és az ennek hasznosításával kapcsolatos beruházási tevékenységek nem tekinthetők a fenntarthatóság célját szolgálónak, a gázenergia hasznosításával kapcsolatban már megoszlottak a vélemények.

A Bizottság ugyanis azzal indokolta a gázenergia hasznosításával kapcsolatos beruházások fenntarthatóvá minősítését, hogy azzal a sokkal szennyezőbb szénalapú energiatermelést váltanák ki, azaz zöldítenének az energiafelhasználáson, még ha csak korlátozott mértékben is. Hangsúlyozva az intézkedés

² Nagy bejelentést tett Macron az energiaválság miatt: több évtized után új atomreaktorokat épít az ország. *Portfolio*, 2021. november 10.

³ WWF: *EU Taxonomy: First List Adopted Despite Member State Lobbying on Nuclear and Gas* (2021. december 9.).

⁴ Európai Unió: a földgáz- és atomenergia-projektek egy részét fenntarthatónak kell minősíteni. *Portfolio*, 2022. január 2.

Zöld-e a gáz és a nukleáris energia?

ideiglenességét, Németország hajlik az Európai Bizottság érveinek elfogadására. Az Ausztria vezetésével a korábbi költségvetési vitákban már gyakran együtt, „takarékos négyek” néven fellépő országcsoport – Ausztria, Dánia, Hollandia és Svédország – azonban nem tette engedékenyebbé álláspontját.

Ausztria már a korábbi tárgyalási fordulók során is perrel fenyegette meg⁵ az Európai Bizottságot abban az esetben, ha fenntarthatónak minősíti a nukleáris energia hasznosításával kapcsolatos tevékenységeket. Most, a javaslat február 2-i bizottsági tárgyalása előtt a négy ország levélben fordult az Európai Bizottsághoz, és továbbra is követeli,⁶ hogy a gázenergia hasznosításával kapcsolatos beruházási tevékenységek ne minősüljenek fenntarthatónak.

A Bizottság döntése⁷ végül a prognózisoknak megfelelően alakult. Az elfogadott jogszabály a gáz és a nukleáris energia számára is lehetővé teszi, hogy fenntarthatónak minősüljön, amennyiben hozzájárul a klímasemlegesség eléréséhez. Ugyanakkor a mostani szöveg még korántsem jelenti a környezetbarát energiaforrások meghatározásával kapcsolatos vita végét. Az elfogadott szöveg ugyanis a Tanács és az Európai Parlament elé kerül. A jogi aktus elfogadásához a Tanácsban a tagállamok legalább 72%-ának – azaz húsz államnak – a jóváhagyása szükséges, amely az Európai Unió népességének legalább 65%-át képviseli, míg az Európai Parlamentben abszolút többség – azaz legalább 353 képviselő támogatása – szükséges.

2022. február 24.

Felhasznált irodalom

Európai Bizottság: *Sustainable Finance Taxonomy–Regulation (EU) 2020/852* (2020. július 12.). Online: https://ec.europa.eu/info/law/sustainable-finance-taxonomy-regulation-eu-2020-852_hu

Európai Unió: a földgáz- és atomenergia-projektek egy részét fenntarthatónak kell minősíteni. *Portfolio*, 2022. január 2. Online: www.portfolio.hu/gazdasag/20220102/europai-unio-a-foldgaz-es-atomenergia-projektek-egy-reszet-fenntarthatonak-kell-minositeni-518996

⁵ Oliver Noyan: *Austria Threatens to Sue Commission Over EU Taxonomy Rules*. *Euractiv*, 2022. január 3.

⁶ Nikolaus J. Kurmayer: *Austria, Other EU Countries, Urge Commission Not to Give Green Label to Gas*. *Euractiv*, 2022. február 2.

⁷ European Commission: *EU Taxonomy: Commission Presents Complementary Climate Delegated Act to Accelerate Decarbonisation* (2022. február 2.).

- European Commission: *EU Taxonomy: Commission presents Complementary Climate Delegated Act to Accelerate Decarbonisation* (2022. február 2.). Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_711
- Kurmayer, Nikolaus J.: Austria, Other EU Countries, Urge Commission Not to Give Green Label to Gas. *Euractiv*, 2022. február 2. Online: www.euractiv.com/section/politics/short_news/austria-other-eu-countries-urge-commission-not-to-give-green-label-to-gas/
- Nagy bejelentést tett Macron az energiaválság miatt: több évtized után új atomreaktorokat épít az ország. *Portfolio*, 2021. november 10. Online: www.portfolio.hu/gazdasag/20211110/nagy-bejelentest-tett-macron-az-energiavalsag-miatt-tobb-evtized-utan-uj-atomreaktorokat-epit-az-orszag-509874
- Noyan, Oliver: Austria Threatens to Sue Commission Over EU Taxonomy Rules. *Euractiv*, 2022. január 3. Online: www.euractiv.com/section/politics/short_news/austria-threatens-to-sue-commission-over-eu-taxonomy-rules/